

חסמים בהשתלבות אקדמאים ערבים בענף ההיי-טק בישראל

רואן כעביה

תקציר

מחקר זה עוסק בהשתלבותם המקצועית של אקדמאים ערבים בוגרי מקצועות טכנולוגיים בענף ההיי-טק. בשנים האחרונות עלה מספרם של בני החברה הערבית הפונים ללימודים במקצועות אלה, ותוכניות ממשלתיות וארגוני חברה אזרחית ניסו לקדם את השתלבותם באותם מקצועות בשוק העבודה עם סיום לימודיהם. למרות מגמה חיובית זו, שיעורם מתוך סך עובדי ההיי-טק עדיין נמוך מאוד ביחס לחלקם בשוק העבודה. הספרות המחקרית העוסקת בהשתלבות קבוצות מיעוט בשוק העבודה מתבססת על שתי תאוריות מרכזיות: תאוריית ההון האנושי, לפיה חברי קבוצות מיעוט שואפים להשתלב בשוק העבודה הכללי, וכרטיס הכניסה לשוק זה טמון ברכישת הון אנושי רלוונטי; ותאוריית שוק העבודה הדואלי, לפיה שוק העבודה אינו הומוגני כי אם פועל באופנים שונים עבור קבוצות חברתיות שונות. על רקע זה, המחקר הנוכחי מבקש לענות על השאלות הבאות: (1) כיצד חווים אקדמאים ערבים בוגרי מקצועות טכנולוגיים את שוק העבודה? (2) מהם החסמים העומדים בפניהם? ו-(3) כיצד הם מתמודדים עם החסמים הללו?

המחקר נערך בשיטה האיכותנית, ובו נערכו ראיונות עומק עם סטודנטים וסטודנטיות שלומדים מקצועות טכנולוגיים, וכן בוגרים ובוגרות לימודים במקצועות אלה (בסך הכול 9 גברים ו-11 נשים), כולם בני החברה הערבית בישראל. ממצאי המחקר מראים כי השתלבותם של אקדמאים ערבים בענף ההיי-טק בשוק העבודה המרכזי אינה תלויה רק ברכישת הון אנושי רלוונטי (השכלה), כפי שמניחה תאוריית ההון האנושי, אלא במידה רבה גם בגורמים אחרים, אשר במחקר זה הוגדרו כחסמים: היעדר שירות צבאי, חוסר ניסיון תעסוקתי, חסמי שפה בעברית ובאנגלית, דעות קדומות של מעסיקים ואפליה על בסיס לאום, היעדר רשתות חברתיות רלוונטיות. קיומם של חסמים אלה הופכים את שוק העבודה לדואלי, כך שהוא מונע מוביליות שוויונית בין קבוצות הרוב היהודי לבין המיעוט הערבי. מבחינה תאורטית, המחקר תורם במידה רבה לגוף הידע בתחום בהיותו מחקר ראשוני מסוגו העוסק בחוויותיהם האישיות של אקדמאים ערבים בענף ההיי-טק. ממצאי המחקר מעמיקים את ההבנה של היבטים נוספים וחשובים בתהליך השתלבותם של אקדמאים ערבים בשוק העבודה בישראל. מבחינה יישומית, המחקר מעניק כלים פרקטיים לארגונים שעשויים לסייע בשילוב מועמדים מהחברה הערבית בעבודה בהם.

BARRIERS IN THE INTEGRATION OF ARAB ACADEMICS IN THE HI-TECH SECTOR in Israel

Rawan Kaa'biya

Abstract

This study explores the professional incorporation of Arab academics into the Israeli hi-tech industry. The past several years have witnessed an increase in the number of members of the Arab sector who take to technological studies, and several government programs and civil organizations have attempted to advance their integration into the workforce upon graduation. Despite this positive trend, they still make up a marginal percentage of hi-tech employees, compared to their overall numbers in the labor market. Literature pertaining to the integration of minority groups into the labor market relies on two main theories: the human capital theory posits that minorities aspire to join the general labor market and their entry into this world relies on acquiring relevant human capital; and the dual labor market theory according to which the labor market is not homogenous, and operates differently for different social groups. With this in mind, the current study wishes to explore the following questions: (1) How do Arab academics from technological fields experience the labor market? (2) What barriers do they face? And (3) how do they cope with such barriers?

The study utilizes the qualitative method via in-depth interviews with students and graduates in technological fields (a total of 9 men and 11 women), all members of the Arab sector in Israel. Findings reveal that the integration of Arab academics into the hi-tech industry in the main labor market is not dependent solely on acquiring the relevant human capital (education), as assumed by the human capital theory; in fact, it very much depends on other factors, defined in this study as barriers: lack of military service, lack of professional experience, language barriers in Hebrew and English, employer prejudice and discrimination based on nationality, and lack of relevant social networks. These barriers create a dual labor market which prevents equal mobility between the Jewish majority group and the Arab minority group. Theoretically, the study contributes to knowledge in the field by being the first of its kind to explore the personal experiences of Arab academics in hi-tech. The findings expand our understanding of additional significant aspects pertaining to the process of Arab academics incorporation into the Israeli labor market. From an applicative perspective, the study provides practical tools that may help organizations better integrate candidates from the Arab sector.